

۲۰۱۸/۰۶/۱۱

دوکتور محمد اکبر یوسفی

فلسفه غرب و فیلسوفان آن!

(قسمت سوم و آخر)

مطالعه بعضی از متون نوشته های هم وطنان ما، برای این نویسنده انتباه حاصل شده است، که گویا "فلسفه" تلاش دارد، جای "دین و مذهب" را بگیرد و بهمین ترتیب، گویا "فیلسوفان" با "پیغمبران" در رقابت باشند. چنین تصور

Immanuel Kant (Gemälde von Gottlieb Döbner, Zweite Ausführung für Johann Gottfried Kiseewetter, 1791)

Johann Gottlieb Fichte

Georg Wilhelm Friedrich Hegel, porträt von Jakob Schlesinger, 1831

اگر در ذهن بعضی جای گرفته باشد، از دید این نویسنده نا درست بنظر می رسد. فلسفه و فیلسوف می خواهد در باره حقیقت زندگی انسان معلومات حاصل کند و هم چنان تا حد ممکن راز های این جهان ما را، درک کند. فیلسوفان هم همیشه قادر نخواهند بود، تا در هر لحظه و در هر مرحله، طبق ضرورت و رضایت هر کس، جوابی داشته باشند. فیلسوف می تواند، هم "مذهبی" باشد و هم "غیر مذهبی". بحث مفصل درین جا، نمی گنجد. تهیه لیست و سوانح فیلسوفان معروف تمام کشور های اروپائی، هدف این مقاله نبوده است، البته کار و فرصت می خواهد. اما آنچه فاقد مفیدیت نخواهد بود اینست، که اقلأ با نام های تعدادی از متفکرین اروپا، بخصوص آنهایی که با افکار روشنگری خود، در حقیقت جهان را بسوی تمدن جدید، رهنمائی کرده اند. درینجا، نمونه وار یادآور شده ایم. کشور آلمان در صف کشور های پیشرو، یاد شده است. درینجا، ازین سه فیلسوف برجسته آلمانی نظیر، "کانت"، "فیخته" و "هیگل" یادآور می شویم، که از بزرگترین متفکرین در تاریخ یاد شده اند، و هریک از آنها، دستاورد های خاصی خود را، به تاریخ سپرده اند. این سه فیلسوف در دوره های آغاز "روشنگری" و تجدد، در اروپا، سهم ارزنده و در مسیر آینده انکشاف این جوامع، نقش بزرگ و سمت دهنده داشته اند، که تا امروز از افکار آنها، استفاده می شود.

کشور آلمان را کشور "فیلسوفان" و متفکرین یاد کرده اند. فیلسوفانی نظیر "ایمانویل کانت" (متولد ۲۲ اپریل ۱۷۲۴م در "کونیگزبرگ"، متوفی: ۱۲ فبروری ۱۸۰۴م، همانجا)، "یوهان گاتلیب فیخته" (متولد: ۱۹ می ۱۷۶۲م در "رامیناو کورفورستنتوم زاکسن"، متوفی: ۲۹ جنوری ۱۸۱۴م در برلین) و "گیبورگ ویلهلم هیگل" (متولد ۲۷ "اگست" ۱۷۷۷م در "شتوتگارت"، متوفی: ۱۴ "نومبر" ۱۸۳۱م در برلین)، از جمله فیلسوفان پیشرو شمرده شده اند، که راه آنان توسط "ادورنو"، "هابرماس"، "فن وایسبرگر" و "هونیت"، و تعداد کثیر دیگر، ادامه یافته است.

از "فیخته" بحیث یک فیلسوف و مربی یاد شده و گفته می شود که در پهلوی "فریدریش ویلهلم یوسیف شیلینگ" و "گیبورگ ویلهلم هیگل"، بحیث مهمترین نمایندگان، "ایدیالیزم آلمان"، شناخته شده اند. فلسفه "هیگل" مدعی است، که تمام حقیقت، در گوناگونی اشکال ظهور آن، بشمول انکشاف تاریخی، با هم مرتبط قابل تعبیر و تفسیر است.

"ایمانویل کانت"، به عنوان فیلسوف آلمانی، در دوران روشنگری، مهمترین نماینده فلسفه غرب نیز یاد شده است. اثر او تحت عنوان "انتقاد از عقل و خرد خالص"، بمثابة نقطه عطف در تاریخ فلسفه و آغاز فلسفه مدرن شناخته شده است. "کانت" بر اساس گزارش همین منبع، دورنمای وسیعی را در فلسفه گشود، که بحث بر آنرا، الی قرن بیست و یک،

به اندازه قابل ملاحظه، تحت اثر آن نگهداشته است. در جمله نفوذ او نه تنها بر تیئوری شناخت با انتقاد از "عقل و خرد خالص"، محسوس بوده است، بلکه در بخش "اخلاق"، با انتقاد از "خرد و عقل در عمل" و "زیبا شناسی" با انتقاد از قوت قضاوت"، شامل بوده است. علاوه بر آن، "کانت" اسناد تحریری با اهمیتی را در باره فلسفه "دین"، "حقوق" و فلسفه تاریخ از خود، بجا مانده است.

ترجمه عناوین یک تعدادی از آثار "ایمانویل کانت" را که "ویکیپدیا" نام برده است، خدمت خوانندگان محترم، تقدیم

	<p>Großer Gott, lass meine Seele zur Reife kommen, bevor sie geerntet wird.</p>	<p>"خداى بزرگ، بگذار تا روح و روان ام به یختگی برسد، قبل از اینکه حاصل گرفته می شود." (سیلما لاگرلوف)</p>
<p>Selma Lagerlöf ☐</p>		

می گردد: "انتقاد از خرد خالص (۱۷۸۱)", "علم ماورای طبیعت در عرف و رسوم (۱۷۹۷م)", "تهداب برای علم ماورای طبیعت (۱۷۸۵م)", "جواب به سؤالی که توضیح چیست... (۱۷۸۴)", "انتقاد خرد در عمل (۱۷۸۸م)", "انتقاد از توان قضاوت (۱۷۹۰)", "برای صلح دانمی (۱۷۹۵م)". طوری که دیده می شود، این هفت اثر، از سال ۱۷۸۱م، تا ۱۷۹۷م، درست در مدت قریب یک و نیم دهه، به چاپ رسیده است.

«ایمانویل کانت» که چند نقل قول او را در بخش های قبلی نیز، تذکر داده ایم، آثار ارزشمندی را از خود، بجای مانده است، در مورد مفهوم، فهم و درک فردی و استفاده از آن چنین توصیه می کند: "جرات داشته باش، تا فهم خودت را در خدمت قرار دهی." این "فیلسوف" در رابطه با "روشنگری"، چنین بیان می دارد که: "ارشاد و توضیح روشنگرانه، خروج انسان است از نا بالغیتی ای که خود مقروض آن بوده است." این خروج از نا رسائی ها، را فیلسوفان بعدی، منجمله "کارل رایموند پوپر" (متوفی)، با تأیید از افکار "کانت"، هم چنان با آزادی های "انفرادی" ارتباط داده، آینده سیاسی - اجتماعی جوامع انسانی را در آزادی، دیموکراسی و "سیستم باز" و بر ضد انواع «دیکتاتوری» می دیده است.

کرامت مساوی همه انسان ها و آزادی انفرادی آنان، با فراغت از هر نوع وابستگی، تأمین آزادی بیان و انتخاب شغل و هم چنان انتخاب اینکه با چه عقیده و با چه نوع اقتناع خودش، زندگی فردی و اجتماعی خود را به پیش می برد، متضمن اساساتی است، که بر بنای آن، می توانند با تعمیم شیوه زندگی و حکومتداری در دیموکراسی، به پیمانۀ وسیعتر، اساسگذاری نموده و آنرا رشد و انکشاف دهند. در جمله اظهارات او که در مقالات قبلی نیز یاد شده است، که انسان را متوجه انجام مکلفیت در زندگی خودش می سازد، هوشدار می دهد که: «کسی که خودش را کرم می سازد، لازم است شکایت نکند، که اگر وقتی زیر پا می شود.»

قبل از عصر و زمان "انشتاین"، "ایمانویل کانت"، که از او بعنوان فیلسوف بزرگ "جهان غرب" یاد شده است، در باره "دین" در جایی چنین افاده نموده است: «فقط یک دین وجود دارد، اما انواع مختلف "عقیده" به آن». درین مورد، "جان رسکین" افاده می کند: "مذاهب زیادی موجود اند، لیکن فقط یک اخلاق وجود دارد."

قبل از اینکه در یک ساحه معین علم، به آموزش و آگاهی ضروری و لازمی می پردازیم، خیلی سودمند بنظر می رسد، تا به "ترمینولوژی" های خاص علمی، توجه لازم داشته باشیم. استعمال مناسب کلمات مترادف، در ترکیب جملات همان ساحه "علمی"، باید با باریکی های آن هم، در نظر گرفته شود. در اظهار نظرات و تبادلۀ معلومات، نباید چنین تصور شود، که مانند جبهات جنگ، فاتح و مفتوح وجود، خواهد داشت. در چنین یک دنیای پر نفوس امروز، تلاش هر فیلسوف، باید در آن باشد، تا در صورت امکان آنچه را توضیح دهد که خود قبلاً در مورد موضوع، سؤال مشخصی را مطرح ساخته است.

هر یک، باید تلاش بکار ببرد، تا شناخت و آگاهی در باره جهان و اجتماع ما، در قید و انحصار هیچ قدرت قرار نگیرد و برای هر انسان، آزادی و امکان سودمند شدن از آن، فراهم آید. فیلسوف باید در دریافت جواب، هم صادق و هم دقیق باشد. کار دشوار را با حوصله لازم انجام داده، از اصول علمی و منطقی، پیگیرانه پیروی نماید، و از حقیقت سازی فریبده و خود فریبی خودداری نماید.

فیلسوف ها همه یکسان هم نیستند. در خاتمه آنچه را باید ابلاغ نماید که خود به آن معتقد است و بر آن باور کامل دارد. درین دنیا ما در هیچ ساحه، حالت کاملاً "ایدال" و یک رنگ و بدون خبط و انحراف چه عمدی و چه غیر عمدی را نمی یابیم. در پرنسیپ نتیجگیری فیلسوف و جواب او کدام حکم عام نیست، که مانند قوانین حاکمیت ها و مذهبون، پیروی از آن برای خواننده حتمی و جبری باشد.

از جانب دیگر نمی توان همه فیلسوفان را در یک موقف و یک نظر صنفبندی کرد. البته اینجا و آنجا نظراتی وجود داشته است، که از جانب صاحبان قدرت و پیشوایان مذهبی، بعنوان قانون و عقیده، جهت جلب توده های مردم، کار گرفته شده است. فیلسوف ها در کتگوری علمای تحقیقاتی بخش استدلال منطقی شمرده می شوند، که اصولاً به پیروی از اصول و میتود های خاص منطقی و ذخایر وسیع علمی، حقایق و نتایج منطقی، قابل فهم را جست جو نموده، بتوضیح مسائل می پردازند. کار آنها محدود بیک ساحه نبوده در هر ساحه ای که کمبود معلومات و نیازمندی به توضیح احساس شود، تلاش بکار می برند. بر طبق دیسیپلین کاری و تکیه بر آگاهی های علمی در همان ساحه، می کوشند، طرح ها و راه و روش های ممکن بهتر زندگی را برای اجتماع انسانی ببینید، و نتایج آنرا، قابل فهم و واضح ارائه نماید.

انسان دائماً از جهاتی احساس خطر می کند، که در مورد آن معلومات نداشته باشد و یا برایش مغشوش و تاریک باشد. اسناد و مدارک تاریخ نشان می دهد، که برای انسان ها، موضوع کائنات، زمین و آسمان و هم چنان درک مسایل مربوط به پیدایش کائنات از زمانه های قدیم مطرح بوده است، بحثی است وسیع و بی پایان، شیوه بحث درین مورد، در جوامع مختلف، متفاوت است. درینجا بطور نمونه، از «چارلز دُ سیکندات بارون مانتیسکو»، یادآور می شویم. "مونتیسکو" را به عنوان یک نویسنده ، فیلسوف، وکیل مدافع و تیئوریست دولت، در دوره "روشنگری" در فرانسه نامیده اند. او را هم چنان از پیشقدمان علوم اجتماعی و هم بصفت یک فیلسوف سیاسی مهم و هم از تهداب گزاران علم مدرن تاریخ نیز یاد کرده اند. او بتاریخ ۱۸ جنوری ۱۶۶۹م متولد و بتاریخ ۱۰ فیروی ۱۷۵۵م وفات یافته است.

شخصیت مهم دیگر، "جان - ژاک روسو"، نویسنده و فیلسوف، "پیداگوژ" (آموزگار و پرورش دهنده)، محقق طبیعت و "کومیونیست" روشنگری، فرانسوی زبان، باشنده "ژینو" بوده است. "روسو" نفوذ بزرگ بر فن آموزش و بر تیئوری سیاسی در اخیر قرن ۱۸ و هم در قرن ۱۸ و ۲۰ در سراسر اروپا داشته است. او یک راه گشای مهم انقلاب فرانسه بوده است. زندگی: ۲۸ جون ۱۷۱۲م تا ۲ جولای ۱۷۷۸م «(ویکیپدیا)»

«فرانسوا ماری آرویت (ولتیر)»، نویسنده و فیلسوف فرانسوی بوده است. او بعنوان چنان یک نویسنده ممتاز شناخته شده است که آثار او، نسبت به هر نویسنده زمان "روشنگری" در فرانسه و در اروپا، شناخته شده است. او هم چنان، با نفوذ ترین شخصیت در آن مرحله شناخته شده است. زندگی: ۲۱ فیروی ۱۶۹۴م تا ماه می ۱۷۷۸م. «(ویکیپدیا)»

Thomas Hobbes

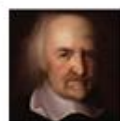
Philosoph

Thomas Hobbes war ein englischer Mathematiker, Staatstheoretiker und Philosoph. Er wurde durch sein Hauptwerk Leviathan bekannt, in dem er eine Theorie des „Absolutismus“ entwickelte. Er gilt als Begründer des „aufgeklärten Absolutismus“. Des Weiteren ist er neben John Locke und Jean-Jacques Rousseau einer der bedeutendsten Theoretiker des Gesellschaftsvertrags.

 Wikipedia

Geboren: 5. Apr 1588 - Malmesbury, Vereinigtes Königreich

Gestorben: 4. Dez 1679 - Derbyshire, England

«توماس هوبیس»

ریاضی دان انگلیسی،

تیئوریست دولت و

فیلسوف، بوده است. او به

ارتباط اثرش تحت عنوان "لیویتان"

شهرت یافته است، که در آن یک

تیئوری "مطلقیت" را انکشاف داده

است. او را بعنوان مؤسس "مطلقیت

آگاه" شناخته می شود. علاوه از آن، در

جنب "جان لاکه" و "ژان ژاک

روسو" یکی از مهمترین تیئوریست

قرارداد اجتماع بحساب می آید. متولد 5

اپریل 1588م وفات: 4 دسمبر 1679م)

ختم قسمت سوم د آخر

